

[Pradžia](#) > ... > [Nagrinėjimas Teisme](#) > [Civilinės Bylos](#) > [Procesiniai Terminai](#) > [Bulgaria](#)

Procesiniai terminai

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Bulgarija

1 Kokių rūšių terminai taikomi civiliniame procese?

A) Teise į subjektyviųjų materialinių teisių teisminę apsaugą naudojamosi taikant teisės aktų nustatytus senaties ir absoliučius terminus (kalendorinius terminus).

Senaties terminas – tai subjektyviosios teisės turėtojo neveikimo laikotarpis, kuriam pasibaigus jis praranda galimybę siekti šios teisės teisinės apsaugos. Pasibaigus senaties terminui, pati materialinė teisė neišnyksta, tačiau išnyksta su ja susijusi teisė pareikšti ieškinį ir vykdymo teisė, kuriomis minėta teisė paverčiama prigimtine teise (materialine teise, kuriai netaikoma teisminė apsauga). Senaties terminas taikomas ne automatiškai, o tik po to, kai skolininkas pareiškia prieštaravimą kompetentingame teisme arba antstoliui.

Senaties terminų trukmės, nutraukimo ir sustabdymo taisyklės nustatytos Prievolių ir sutarčių įstatyme (ZZD). Visiems reikalavimams nustatytas bendras penkerių metų senaties terminas, netaikant specialiųjų terminų. (ZZD 110 straipsnis)

Trims ieškinių grupėms nustatytas trejų metų senaties terminas (ZZD 111 straipsnis):

- ieškiniams dėl darbo užmokesčio, kuriems nenumatytas joks kitas senaties terminas;
- ieškiniams dėl žalos atlyginimo ir kompensacijų už neįvykdytą sutartį;
- ieškiniams dėl nuomos, palūkanų ir kitų periodinių mokėjimų, pvz., šildymo ir elektros energijos paslaugų teikėjų ieškiniams, neatsižvelgiant į galimus periodinius sumos svyravimus. Tačiau paskolų grąžinimo mokėjimai nepriklauso periodiniams mokėjimams ir jiems taikomas standartinis senaties terminas.

Trejų metų senaties terminas taip pat nustatytas teisei prašyti pagal teisės aktus panaikinti per klaidą, dėl sukčiavimo ar grasinimo sudarytas sutartis, taip pat neveiksnių asmenų arba atitinkamų reikalavimų neatitinkančių jų atstovų sudarytas sutartis.

Vienų metų senaties terminas nustatytas teisei prašyti pagal teisės aktus panaikinti sutartį, sudarytą dėl išimtinės būtinybės arba akivaizdžiai nepalankiomis sąlygomis (ZZD 33 straipsnis).

Šešių mėnesių senaties terminas nustatytas ieškiniams dėl trūkumų turinčio kilnojamojo turto pardavimo, netinkamos kokybės gaminio pagal gamybos sutartį, išskyrus statybos darbus, nes tais atvejais reikalavimas patenkinamas per bendrąjį penkerių metų terminą (ZZD 265 straipsnis).

Vykdymo byloms nustatytas dvejų metų senaties terminas. Kai iškėlus vykdymo bylą kreditorius per dvejus metus nepareikalauja atlikti vykdymo veiksmų, vykdymo byla baigiama *ex lege* remiantis GPK 433 straipsnio 1 dalies 8 punktu, o nuo paskutinio galiojančio vykdymo veiksmo atlikimo pradedamas skaičiuoti naujas senaties terminas.

Senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo to momento, kai atsiranda teisė atlikti veiksmą ir ja galima pasinaudoti, o tai priklauso nuo atitinkamos materialinės teisės pobūdžio. Tai gali būti laikas, kai sutartinė prievolė tampa vykdytina, neteisėto veiksmo padarymo laikas arba pažeidimą / deliktą padariusio asmens išaiškinimo laikas, laikas perduoti reikalaujamą daiktą pagal reikalavimą dėl trūkumų ir kt.

Senaties terminas negali būti sutrumpintas arba pratęstas šalių susitarimu.

Tačiau senaties terminas gali būti sustabdytas ir nutrauktas.

Senaties terminas nutraukiamas ZZD 115 straipsnyje išsamiai išvardytais atvejais:

- tarp vaikų ir tėvų, kai pastarieji įgyvendina savo kaip tėvų teises;
- tarp globojamų asmenų ir globėjų arba patikėtinių, kol trunka globa arba patika;
- tarp sutuoktinių;
- asmenų, kurių nuosavybė pagal teisės aktus arba teismo nutartį yra administruojama, reikalavimams administratoriui, kol trunka šis administravimas;
- reikalavimams dėl kompensacijos juridiniams asmenims iš jų vadovų, kol jie eina pareigas;
- nepilnamečių ir asmenų, kuriems taikomos apsaugos priemonės, kol nėra paskirtas teisėtas atstovas arba patikėtinis, reikalavimams, taip pat šešis mėnesius nuo šio asmens paskyrimo arba po to, kai asmuo tampa veiksnus;
- kol nagrinėjamas ieškinys.

Tokiais atvejais šalis laikinai ir pagal teisės aktus negali įgyvendinti teisės pareikšti ieškinį. Senaties terminas, kuris buvo skaičiuojamas iki sustabdymo, tebegalioja ir pradamas skaičiuoti toliau, kai išnyksta aplinkybė, dėl kurios šis terminas buvo sustabdytas.

Senaties terminas sustabdomas toliau nurodytais atvejais:

- kai skolininkas pripažįsta reikalavimą;
- kai pateikiamas reikalavimas, prieštaravimas arba prašymas taikytis; tačiau jei reikalavimas arba prieštaravimas nepatenkinamas, senaties terminas nelaikomas nutrauktu;
- pareiškiant reikalavimą nemokumo byloje;
- imantis vykdymo veiksmų.

Tokiais atvejais terminas, kuris buvo pradėtas skaičiuoti tada, kai atsirado teisė imtis veiksmų, iki jo sustabdymo netenka teisinės reikšmės ir pradamas skaičiuoti naujas terminas. Jeigu senaties terminas sustabdomas dėl reikalavimo ar prieštaravimo, teisės aktuose taip pat nustatyta kita svarbi pasekmė: naujas senaties terminas, kuris pradamas skaičiuoti po sustabdymo, visada yra penkeri metai.

Absoliutūs (naikinamieji) terminai yra tie, kuriems pasibaigus išnyksta pačios materialinės teisės. Šie terminai pradami skaičiuoti tada, kai atsiranda subjektyvioji teisė, o ne tada, kai atsiranda teisė imtis veiksmų.

Absoliutūs terminai negali būti nutraukti arba sustabdyti kaip senaties terminai.

Juos teismas arba antstolis taiko savo iniciatyva, o tai reiškia, kad jiems apsaugoti nebūtinai skolininko prieštaravimas. Pasibaigus absoliučiam terminui, pareikštas ieškinys tampa neleistinu, o pasibaigus senaties terminui (jeigu buvo pareikštas prieštaravimas) ieškinys netenka pagrindo.

Tokie naikinamieji terminai yra: trijų mėnesių terminas, per kurį užstato gavėjas arba hipotekos kreditorius gali pareikšti prieštaravimą, jeigu draudimo kompensacija išmokama daikto savininkui, o ne jam; dviejų mėnesių terminas, per kurį bendrasavininkis gali pareikšti ieškinį dėl bendros nuosavybės teise turimo daikto įsigijimo, jeigu kitas bendrasavininkis pardavė savo dalį trečiajai šaliai; vienerių metų terminas, per kurį gali būti pareiškiamas ieškinys dėl dovanojimo atšaukimo ir kt.

B) Tam tikriems procesiniams veiksams atlikti šalims ir teismui skirti terminai bylose dėl reikalavimų, taip pat vykdymo bylose nustatyti Civilinio proceso kodekse (GPK). Procesinių veiksmų atlikimo terminai nemokumo bylose nustatyti Komerčinės veiklos įstatyme (bulg. *Targovski zakon*, TZ) ir atitinkamai Bankų nemokumo įstatyme (*Zakon za bankovata nesastoyatelnost*, ZBN), kai byla susijusi su banko nemokumu, taip pat kituose specialiuosiuose įstatymuose.

Kalbant apie šalis, praleidus terminą prarandama teisė atlikti atitinkamą procesinį veiksą. Jei teismas nesilaiko nustatyto termino, tai nekluduoja atlikti procesinio veiksmo vėliau, nes jį vis dar reikia atlikti. Teismui nustatyti terminai yra tik orientaciniai.

Šalių procesinių veiksmų atlikimo terminai nustatyti teisės aktuose, be to, juos gali nustatyti teismas.

Teisės aktuose nustatyti terminai:

- terminas ieškinio pareiškimo trūkumams pašalinti (viena savaitė nuo pranešimo šaliai pagal GPK 129 straipsnio 2 dalį, tačiau teismas turi teisę nustatyti ilgesnį terminą);
- terminas atsiliėpimui į atsakovo priešieškinį pateikti, įrodymams patikslinti, įrodymų tikrumui ieškinyje ginčyti, priešieškiniui pareikšti, atsakovo pakviestiems tretiesiems asmenims pristatyti ir ieškiniams šių asmenų atžvilgiu pareikšti, taip pat prieštaravimams dėl teismo nustatytos bylos nagrinėjimo procedūros pareikšti. Šis terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai atsakovas gauna ieškinio dublikatą, ir trunka vieną mėnesį arba dvi savaites, priklausomai nuo to, ar taikoma bendroji procedūra, ar specialioji ieškinių nagrinėjimo procedūra komerciniams ginčams nagrinėti (GPK 131 ir 367 straipsniai);
- terminas, iki kurio ieškovo galima prašyti pateikti papildomų pareiškimų byloje dėl komercinių ginčų, – dvi savaitės nuo atsakovo atsiliėpimo gavimo dienos (GPK 372 straipsnis);
- terminas atsiliėpimui į papildomą atsakovo pareiškimą byloje dėl komercinių ginčų pateikti – dvi savaitės nuo papildomo ieškinio gavimo dienos (GPK 373 straipsnis);
- terminas teismo paskelbtiems sprendimams apskūsti – dvi savaitės nuo teismo sprendimo įteikimo šaliai dienos (GPK 259 straipsnis);
- terminas priešingai šaliai atsakyti į apeliacinį skundą ir priešpriešiniam apeliaciniam skundui pateikti – dvi savaitės nuo apeliacinio skundo kopijos gavimo dienos (GPK 263 straipsnis);
- terminas kasaciniam skundui dėl teismo nutarties paduoti – vienas mėnuo nuo teismo nutarties įteikimo šaliai (GPK 283 straipsnis);
- terminas teismo sprendimams apskūsti – viena savaitė nuo teismo sprendimo pranešimo šaliai dienos, o jei teismo sprendimas priimtas teismo posėdyje, kuriame šalis dalyvavo, šis terminas skaičiuojamas nuo teismo posėdžio dienos (GPK 275 straipsnis);
- terminas prašymui dėl įvykdyto sprendimo panaikinimo paduoti – trys mėnesiai nuo panaikinimo priežasties atsiradimo dienos (GPK 305 straipsnis);
- terminas, per kurį šalis gali prašyti nušalinti teisėją, – nuo pirmo posėdžio, įvykusio po nušalinimo priežasties atsiradimo, dienos arba nuo tos dienos, kai apie šią priežastį sužinoma (GPK 23 straipsnis);
- terminas, per kurį šalis gali pateikti prieštaravimą dėl išimtinės jurisdikcijos nebuvimo, – kol bus baigtas procesas antrojoje instancijoje (GPK 119 straipsnis);
- terminas, per kurį šalis gali pateikti prieštaravimą dėl vietos jurisdikcijos nebuvimo pagal nekilnojamojo turto buvimo vietą, – kol bus baigtas teisminis tyrimas pirmojoje instancijoje (GPK 119 straipsnis), o visais kitais atvejais – dėl vietos jurisdikcijos taisyklių pažeidimo prieštaravimą gali pateikti tik atsakovas per laikotarpį, nustatytą atsiliėpimui į ieškinį pateikti (GPK 119 straipsnis). Kai ieškinį pareiškia vartotojas ir kai ieškinį draudikui, Garantijų fondui (bulg. *Garantsionen fond*) ir Nacionaliniam Bulgarijos transporto priemonių draudikų biurui (*Natsionalno byuro na balgarskite avtomobilni zastrahovateli*) pareiškia žalą patyręs asmuo, teismas savo iniciatyva užtikrina, kad būtų laikomasi vietos jurisdikcijos, kol bus baigtas pirmasis teismo posėdis;
- terminas, iki kurio ieškovas gali atsiimti ieškinį be atsakovo sutikimo, – iki pirmojo teismo posėdžio pabaigos (GPK 232 straipsnis);
- terminas, iki kurio šalis gali pateikti papildomą pareiškimą, – per pirmąjį ieškovui posėdį ir per laikotarpį, nustatytą atsakovo atsiliėpimui pateikti (GPK 212 straipsnis);
- terminas dokumento tikrumui užginčyti – ne vėliau nei kartu su atsiliėpimu į ieškinį, o jei jis pateikiamas kartu su ieškiniu, atsakovas turėtų jį ginčyti, pateikdamas atsiliėpimą raštu (GPK 193 straipsnis);
- terminas prieštaravimui dėl mokėjimo įsakymo pareikšti – dvi savaitės nuo įsakymo įteikimo dienos (GPK 414 straipsnis);
- terminas atsisakymui išduoti mokėjimo įsakymą apskūsti – viena savaitė nuo pranešimo skundo pateikėjui (GPK 413 straipsnis);
- terminas nutarčiai dėl vykdomojo rašto išdavimo apskūsti – dvi savaitės, kurios pradedamos skaičiuoti nuo nutarties įteikimo skundo pateikėjui ir nuo prašymo dėl savanoriško įvykdymo įteikimo skolininkui dienos (GPK 407 straipsnis);
- terminas skolininkui dėl savanoriško įvykdymo vykdomo byloje – dvi savaitės nuo antstolio prašymo įteikimo dienos (GPK 428 straipsnis);
- terminas antstolio veiksams apskūsti – viena savaitė nuo veiksmo atlikimo dienos, jei šalis dalyvavo jį atliekant arba jei jai buvo tinkamai apie tai pranešta, o kitais atvejais – nuo pranešimo dienos (GPK 436 straipsnis);
- terminas prašymui nemokumo byloje paduoti – vienas mėnuo ir atitinkamai trys mėnesiai nuo sprendimo išskelti nemokumo bylą įrašymo į komercinį registrą dienos (TZ 685 ir 688 straipsniai);
- terminas gavinimo planui taikyti – vienas mėnuo nuo tos dienos, kai teismo sprendimas patvirtinti

pripažintų reikalavimų sąrašą įrašomas į Komercinės veiklos registrą (TZ 696 straipsnis);

- terminas prieštaravimams dėl pripažintų reikalavimų sąrašo pateikti – septynios dienos nuo sąrašo paskelbimo Komercinės veiklos registre (TZ 690 straipsnis);
- terminas prieštaravimams dėl bankroto administratoriaus parengtos paskirstymo ataskaitos pateikti – keturiolika dienų nuo ataskaitos įrašymo į Komercinės veiklos registrą dienos (TZ 727 straipsnis);
- absoliutūs atitinkamų procesinių veiksmų atlikimo terminai taip pat reglamentuojami kituose specialiuosiuose įstatymuose, kurių visų neįmanoma išvardyti: TZ dėl komercinės veiklos subjekto stabilizavimo proceso, ZBN, Draudimo kodekse (bulg. *Kodeks za zastrahovaneto*) ir kt.

Teismo nustatomi terminai:

- terminas įrodymams surinkti (GPK 157 straipsnis);
- terminas įrodymų rinkimo išlaidoms įmokėti (liudytojų šaukimas, liudytojų-ekspertų atlyginimo išlaidos ir kt.) – GPK 160 straipsnis;
- terminas šalies atlikto procesinio veiksmo trūkumams pašalinti (GPK 101 straipsnis);
- terminas ieškinio pareiškimui užregistruoti, kuris paprastai būna ilgesnis negu viena savaitė.

Terminai taip pat skirstomi į dvi rūšis, priklausomai nuo to, ar teismas juos gali pratęsti, ar to neleidžiama padaryti. Visus teismo nustatytus terminus galima pratęsti. Apeliacinio skundo pateikimo ir prašymo panaikinti vykdytiną teismo sprendimą pateikimo terminų pratęsti negalima: GPK 63 straipsnio 3 dalis.

2 Nedarbo dienų, numatytų 1971 m. birželio 3 d. Reglamente (EEB, Euratomas) Nr. 1182/71, sąrašas.

Valstybinės šventės:

sausio 1 d. – Naujųjų metų diena;

kovo 3 d. – Išlaisvinimo diena – nacionalinė šventė;

gegužės 1 d. – Tarptautinė darbo diena;

gegužės 6 d. – Šv. Jurgio diena, Drąsos diena ir Bulgarijos kariuomenės diena;

gegužės 24 d. – Bulgarijos švietimo, kultūros ir slavų literatūros diena;

rugsėjo 6 d. – Suvienijimo diena;

rugsėjo 22 d. – Nepriklausomybės diena;

lapkričio 1 d. – Tautos žadintojų diena: visų švietimo įstaigų nedarbo diena ir visų kitų juridinių subjektų darbo diena;

gruodžio 24 d. – Kūčios, gruodžio 25 ir 26 d. – Kalėdos;

Didysis penktadienis, Didysis šeštadienis ir Velykų sekmadienis – dvi dienos (sekmadienis ir pirmadienis), kurios kiekvienais metais yra šventinės dienos.

Ministrų Taryba, beje, gali, bet tik vieną kartą, paskelbti kitas dienas valstybinėmis šventėmis, tam tikrų profesijų šventinėmis dienomis, taip pat į kitas tų pačių metų datas perkelti nedarbo dienas.

3 Kokios yra bendrosios civilinio proceso terminų taisyklės?

Bendrosios taisyklės dėl procesinių veiksmų atlikimo terminų, taikomų šalims ir teismui bylose dėl reikalavimų, taip pat vykdymo bylose nustatytos Civilinio proceso kodekse (GPK). Tam tikrais specialiaisiais įstatymais, pvz., TZ 74 straipsniu, Komercinės veiklos registro ir Ne pelno juridinių asmenų registro įstatymo (bulg. *Zakon za targovskiya registar i registara na yuridicheskite litsa s nestopanska tsel*, ZTRRYLNT) 19 ir 25 straipsniais, ir kitais įstatymais taip pat nustatyti absoliutūs procesinių teisių įgyvendinimo terminai. Bendra informacija apie bendrąsias taisykles, nustatytas Civilinio proceso kodekso septintame skyriuje „Terminai ir jų atkūrimas“,

pateikta atsakymuose į 4, 5 ir 6 klausimus.

Bendrosios taisyklės, taikomos senaties terminams, nustatytos Prievolių ir sutarčių įstatymo 110 ir paskesniuose straipsniuose. Žr. 1 punktą.

Bendrosios taisyklės dėl prievolių, kylančių iš prievolinių santykių, įvykdymo terminų nustatytos Prievolių ir sutarčių įstatymo 69–72 straipsniuose.

Esant procesinės teisės aktuose (GPK 61, 229 ir 432 straipsniuose) apibrėžtoms būtinoms sąlygoms, nustatyti procesiniai terminai nutrūksta nuo įvykio, dėl kurio buvo sustabdytas procesas, dienos. Procesas sustabdomas, kai atsiranda kliūtis toliau jį tęsti, ir kol ši kliūtis nėra pašalinta, neleidžiama atlikti jokių procesinių veiksmų, išskyrus ieškinio užtikrinimą. Po to, kai kliūtis (pvz., miršta proceso šalis, turi būti skiriama globa, vyksta pagrindinis procesas ir kt.) pašalinama, procesas atnaujinamas, o visi iki jo sustabdymo atlikti veiksmai lieka galioti.

Specialiaisiais įstatymais nustatyti kiti terminai, kurie yra trumpesni negu standartinis senaties terminas.

4 Kai tam tikrą veiksmą ar formalumą reikia atlikti per nustatytą laiką, kada pradedamas skaičiuoti terminas?

Terminas, iki kurio reikia imtis tam tikro procesinio veiksmo, paprastai pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai šaliai pranešama, kad ji turėtų atlikti šį veiksmą, arba kai jai atitinkamai pranešama apie paskelbtą teismo aktą, dėl kurio gali būti paduotas skundas.

- Terminas ieškinio trūkumams pašalinti pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai šaliai pranešama apie teismo nurodymus.
- Terminas atsakovo rašytiniam atsiliepimui į ieškinį pateikti pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai gaunama ieškinio kopija ir susiję įrodymai, o pranešime, kuriuo teismas siunčia kopijas atsakovui, jis turi nurodyti terminą atsiliepimui pateikti ir šio termino nesilaikymo padarinius.
- Teismo sprendimo apskundimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo jo įteikimo šaliai.
- Terminas teismo sprendimui apskūsti byloje, nagrinėtoje taikant pagreitintą procesą (Civilinio proceso kodekso III dalies 25 skyrius), pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai teismas nusprendžia, kad paskelbs savo sprendimą.
- Terminas teismo sprendimui apskūsti pradedamas skaičiuoti tada, kai apie jį pranešama šaliai, o jei jis paskelbiamas teismo posėdyje, kuriame šalis dalyvauja, šis terminas skaičiuojamas nuo teismo posėdžio dienos.
- Skundas dėl antstolio veiksmų pateikiamas per vieną savaitę nuo veiksmo atlikimo dienos, jei šalis dalyvavo atliekant šį veiksmą arba jei jai buvo tinkamai įteiktas šaukimas, o kitais atvejais – nuo pranešimo apie šį veiksmą dienos.
- Terminai nemokumo byloje pradedami skaičiuoti nuo atitinkamo bankroto administratoriaus veiksmo atskleidimo dienos (pavyzdžiui, nuo tos dienos, kai sudaromas kreditorių su pripažintais reikalavimais sąrašas) arba nuo teismo akto įregistravimo Komercinės veiklos registre dienos.

Kai kurie terminai pradedami skaičiuoti nuo bylos dėl reikalavimo iškėlimo dienos, nes teisės aktuose nustatytas tik galutinis veiksmo atlikimo terminas.

Pavyzdžiui:

- ieškovas gali pakeisti ieškinio pagrindą ar reikalavimą arba atsiimti ieškinį be atsakovo sutikimo, kol dar nėra baigtas pirmasis bylos posėdis;
- kiekvienas teisių perėmėjas byloje dėl turto padalijimo iki pirmojo posėdžio gali raštu prašyti įtraukti papildomą turta, kurį prašoma padalyti, ir t. t.

5 Ar dokumentų perdavimo ar įteikimo būdas (dokumentą asmeniškai įteikia antstolis arba pašto darbuotojas) gali turėti įtakos termino eigos

pradžiai arba ją pakeisti?

Terminas pradedamas skaičiuoti nuo pranešimo šaliai dienos. Terminas, iki kurio pranešimas laikomas tinkamai įteiktu šaliai, nustatomas skirtingai, priklausomai nuo pranešimo būdo. Civilinio proceso kodekso VI skyriuje „Pranešimai ir šaukimai“ nustatytos pranešimų ir šaukimų įteikimo šalims taisyklės, taip pat laikas, per kurį pranešimai laikomi tinkamai įteiktais.

Jeigu pranešimas įteikiamas asmeniškai adresatui arba jo atstovui ar kitam asmeniui, kuris gyvena arba dirba nurodytu adresu, šaukime turi būti nurodyta data, kai asmuo gavo pranešimą, nesvarbu, ar jį įteikė teismo atstovas, ar pašto darbuotojas. Nuo tos dienos pradedami skaičiuoti atitinkamo procesinio veiksmo terminai.

Pranešimai taip pat gali būti siunčiami šalies nurodytu e. pašto adresu. Jie laikomi įteiktais po įvedimo į nustatytą informacinę sistemą.

Jei tam yra teisinės sąlygos (pavyzdžiui, jei šalis pakeitė adresą, kurį nurodė bylos nagrinėjimo tikslais, ir nepranešė apie tai teismui), teismas gali nurodyti įteikti dokumentą, pridėdamas pranešimą prie bylos, ir tada terminas pradedamas skaičiuoti nuo šio pranešimo pridėjimo prie bylos dienos. Tai yra pakaitinis įteikimas, kuris atliekamas, kai nesilaikoma nustatytos procesinės prievolės.

Jei atsakovo neįmanoma rasti nuolatinės gyvenamosios vietos adresu ir nerandama jokio asmens, kuris priimtų pranešimą, įteikėjas privalo prie durų arba prie pašto dėžutės priklijuoti pranešimą, kuriame būtų nurodyta, kad dokumentai palikti teismo pastate ir kad juos galima atsiimti per dvi savaites nuo pranešimo dienos. Tokiu atveju, jei atsakovas neatvyksta atsiimti dokumentų, pranešimas ir susiję dokumentai, pasibaigus jų atsiėmimo terminui, laikomi įteiktais.

Šiuo atveju pakaitinis įteikimas atliekamas dėl fizinio asmens neįvykdytos administracinės prievolės nurodyti savo nuolatinį arba esamą adresą, kuriuo jį būtų galima rasti.

Pranešimai į atitinkamą registrą įtrauktiems komercinės veiklos subjektams ir juridiniams asmenims įteikiami registre nurodytu paskutiniu adresu. Jeigu tuo adresu biuro nėra ir nerandama įmonės ženklų, t. y. yra priežasčių manyti, kad asmens tuo adresu nebėra, visi pranešimai pridėdami prie bylos ir laikomi tinkamai įteiktais: GPK 50 straipsnio 2 dalis.

Jeigu komercinės veiklos subjektas yra registre nurodytu adresu, tačiau įteikėjas negali patekti prie biuro arba neranda asmens, sutinkančio priimti pranešimą, įteikėjas pranešimą prikliauja ir, jeigu per dvi savaites nuo prikliaavimo dokumentų niekas neatsiima, jie laikomi įteiktais (įteikimas yra pakaitinis).

6 Jeigu termino eiga prasideda nuo įvykio, ar diena, kurią įvyko tas įvykis, į terminą įskaičiuojama?

Terminas skaičiuojamas metais, savaitėmis ir dienomis. Dienomis skaičiuojamas terminas pradedamas skaičiuoti kitą dieną po to, kai prasideda atitinkamas laikotarpis, ir pasibaigia paskutinės dienos pabaigoje. Pavyzdžiui, jei šaliai nurodoma per septynias dienas pašalinti ieškinių trūkumus ir pranešimas įteikiamas birželio 1 d., terminas prasideda nuo šios dienos, tačiau jis pradedamas skaičiuoti kitą kalendorinę dieną (birželio 2 d.) ir baigiasi birželio 8 d.

7 Kai terminas išreikštas dienomis, skaičiuojamos kalendorinės ar darbo dienos?

Terminai skaičiuojami kalendorinėmis dienomis. Tačiau jeigu terminas baigiasi nedarbo dieną (savaitgalį arba švenčių dieną), laikoma, kad jis baigiasi pirmąją darbo dieną po nedarbo dienos.

8 Kaip skaičiuojamas savaitėmis, mėnesiais arba metais išreikštas terminas?

Terminas, kuris skaičiuojamas savaitėmis, baigiasi atitinkamą paskutinės savaitės dieną. Pavyzdžiui, jei šaliai

nurodoma per savaitę pašalinti ieškinio trūkumus ir penktadienį įteikiamas su tuo susijęs pranešimas, terminas baigiasi kitos savaitės penktadienį.

Mėnesiais skaičiuojamas terminas baigiasi atitinkamą paskutinio mėnesio datą, o jei paskutinis mėnuo tokios datos neturi, šis laikotarpis baigiasi paskutinę mėnesio dieną.

Metais skaičiuojamas terminas baigiasi atitinkamą praėjusių metų dieną, o jei praėjusiais metais tokios datos nebuvo, šis laikotarpis baigiasi paskutinę metų dieną.

9 Kada baigiasi savaitėmis, mėnesiais arba metais skaičiuojamas terminas?

Žr. atsakymą į 8 klausimą.

10 Jeigu terminas baigiasi šeštadienį, sekmadienį, valstybinių švenčių dieną arba kitą nedarbo dieną, ar jis pratęsiamas iki pirmos po jos einančios darbo dienos?

Jeigu paskutinė laikotarpio diena yra nedarbo diena, terminas visada baigiasi po jos einančią darbo dieną.

11 Ar tam tikroms aplinkybėms terminai gali būti pratęsimi? Kokiomis sąlygomis?

Teismas negali pratęsti tik teismo sprendimų ir nutarčių apskundimo terminų, prašymo panaikinti įvykdytą teismo sprendimą padavimo terminų ir prieštaravimo dėl mokėjimo įsakymo pateikimo termino.

Visus kitus teisės aktų ir teismo nustatytus terminus atitinkamos šalies prašymu teismas gali pratęsti, jei prašymas pateiktas prieš pasibaigiant terminui ir jei tam yra pagrįstų priežasčių (GPK 63 straipsnis). Naujai nustatytas terminas negali būti trumpesnis už pradinį. Pratęstas terminas skaičiuojamas nuo tada, kai pasibaigia pradinis terminas. Apie nutartį, kuria terminas pratęsiamas (ir nutartį, kuria atsisakoma tokį terminą pratęsti), šaliai nepranešama, todėl šalis turėtų aktyviai sekti teismo veiklą.

12 Kokie skundų padavimo terminai?

Civilinio proceso kodekse nustatytos bendros teismo sprendimų ir nutarčių visose civilinėse ir komercinėse bylose apskundimo taisyklės:

- dviejų savaičių terminas teismo paskelbtiems sprendimams apskūsti, skaičiuojamas nuo teismo sprendimo įteikimo šaliai dienos;
- vieno mėnesio terminas kasaciniam skundai paduoti dėl teismo paskelbtų nutarčių skaičiuojamas nuo teismo nutarties įteikimo šaliai dienos;
- vienos savaitės terminas teismo paskelbtiems sprendimams apskūsti skaičiuojamas nuo jų įteikimo šaliai dienos, o jei teismo sprendimas paskelbtas teismo posėdyje, kuriame dalyvavo šalis, – nuo posėdžio dienos.

Bendrųjų taisyklių išimties išsamiai nurodytos teisės aktuose ir yra grindžiamos konkrečiomis atitinkamo proceso ypatybėmis. Šios išimties numatytos:

- sprendimams iškelti nemokumo bylą, kuriuos galima apskūsti per septynias dienas nuo jų įregistravimo Komercinės veiklos registre;
- sprendimams, kuriais atmetamas prašymas iškelti nemokumo bylą ir kuriuos Civilinio proceso kodekse numatyta tvarka galima apskūsti per septynias dienas nuo pranešimo dienos;
- sprendimui byloje dėl turto padalijimo, kurį teismas paskelbia dėl reikalavimų, kuriuos pateikia sąskaitų bendrasavininkiai, prašantys padalyti sąskaitas, sprendimui perduoti nedalomą nekilnojamąjį turtą parduoti viešai, sprendimui perduoti nedalomą nekilnojamąjį turtą vienam iš bendrasavininkių ir sprendimui atskleisti galutinį padalijimo protokolą, kuriuos galima apskūsti bendru skundu iki termino, nustatyto vėliausiai priimtam sprendimui apskūsti;

- už akių priimto sprendimo neleidžiama apskųsti, tačiau per vieną mėnesį nuo jo įteikimo šalys, kurios nenaudai toks sprendimas priimtas, gali prašyti apeliacinio teismo panaikinti sprendimą, jei ji negalėjo dalyvauti byloje;
- sprendimui leisti nutraukti santuoką bendru sutikimu, kuris yra neskundžiamas;
- taip pat esama kitų ypatingų atvejų, kai reglamentuojami teismo sprendimo apskundimo terminai, pvz., sprendimas dėl politinės partijos įregistravimo skundžiamas per septynias dienas.

13 Ar teismai gali pakeisti terminus, visų pirma atvykimo į teismą terminus, arba nustatyti specialų atvykimo į teismą terminą?

Nėra tokios nuostatos, kuria vadovaudamasis teismas galėtų sutrumpinti teismo arba teisės aktuose nustatytus terminus, ir yra numatyta tik tai, kad terminai gali būti pratęsti šalių prašymu. Teismas negali pratęsti tik teismo sprendimų ir nutarčių apskundimo terminų, prašymo panaikinti įvykdytą teismo sprendimą padavimo terminų ir prieštaravimo dėl mokėjimo įsakymo pateikimo termino.

Tačiau teismui nėra kliūčių savo iniciatyva arba vienos iš šalių prašymu pakeisti posėdžio datą, paskiriant ankstesnę arba vėlesnę jo datą, jei to reikia dėl svarbių aplinkybių. Vis dėlto tokiais atvejais teismas turėtų pranešti šalims naują datą, o pranešimas turėtų būti įteiktas vėliausiai likus savaitei iki posėdžio datos.

14 Jeigu asmeniui, gyvenančiam toje vietoje, kurioje jam būtų pratęstas terminas, apie veiksmą, kurį jis turi atlikti, pranešama toje vietoje, kurioje gyvenantiems asmenims terminas nepratęsiamas, ar šis asmuo praranda galimybę pasinaudoti pratęstu terminu?

Civilinio proceso kodekso procesinės taisyklės, įskaitant taisykles, susijusias su termino pratęsimu, taikomos visiems bylos dalyviams, neatsižvelgiant į jų gyvenamąją vietą.

15 Kokios terminų nesilaikymo pasekmės?

Pagal bendrą principą teismas neatsižvelgia į procesinius veiksmus, atliktus pasibaigus nustatytiems terminams. Be šios taisyklės, GPK konkrečiai nurodyta, kad jeigu ieškinio trūkumai nepašalinami laiku, jis gražinamas; jei apeliacinis skundas, prašymas dėl panaikinimo arba prieštaravimas dėl vykdomojo rašto paduodamas pasibaigus terminui, jie gražinami kaip pateikti praleidus terminą; jei šalys laiku nepateikia turimų įrodymų, jie nebus priimti, nebent įrodymai laiku nepateikti dėl ypatingų, nenumatytų aplinkybių. Praleidus procesinius terminus, negalima pasinaudoti teisėmis, kurioms šie terminai yra numatyti.

16 Jeigu terminas pasibaigia, kokiomis teisių gynimo priemonėmis gali pasinaudoti jį praleidusios šalys?

Teisės aktų ar teismo nustatyto termino nesilaikiusi šalis gali prašyti jį atnaujinti, jei įrodo, kad nesilaikė termino dėl ypatingų, nenumatytų aplinkybių, kurių ji negalėjo įveikti. Terminą atnaujinti neleidžiama, jei jį buvo galima pratęsti norint atlikti procesinį veiksmą.

Prašymas atnaujinti terminą turi būti pateiktas per vieną savaitę nuo pranešimo apie termino praleidimą, nurodant visas atnaujinimą pateisinančias aplinkybes ir prašymo esmę pagrindžiančius įrodymus. Prašymas turi būti pateiktas tam teismui, kuriame turėjo būti atliktas atitinkamas procesinis veiksmas. Kartu su prašymu atnaujinti terminą taip pat pateikiami dokumentai, dėl kurių prašoma atnaujinti terminą, o jei terminas nustatytas išlaidoms apmokėti, teismas nustato naują terminą tokiems dokumentams pateikti.

Prašymas privaloma tvarka nagrinėjamas atvirame teismo posėdyje. Jeigu prašymas patenkinamas, išnykusios teisės atkuriamos.

Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.